

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av vattenlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det i vattenlagen tas in bestämmelser om ett förfarande för man att i hela avrinningsområdet bättre ska kunna samordna vattenreglerings- och andra vattenhushållningsprojekt som påverkar vattenstånden och vattenföringar. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska i samarbete med tillståndshavarna samt med kommunerna och andra myndigheter sammanställa en redogörelse för åtgärder för att minska de från allmän synpunkt skadliga verkningar som orsakas av översvämningar eller torka. Redogörelsen ska i tillräcklig omfattning inbegripa hela avrinningsområdet eller en viss del av det. Utgående från redogörelsen ska närings-, trafik och miljöcentralen till regionförvaltningsverket kunna lämna in en ansökan om ändring av tillståndsvillkoren för ett eller flera vattenhushållningsprojekt. Sådana förluster av förmåner som genomförandet av villkoren vid översvämning eller vid torka

orsakar tillståndshavaren eller andra ersätts av statens medel med undantag av förluster av vattenkraft.

Syftet med propositionen är att med hjälp av metoder enligt vattenlagen förbättra beredskapen för risker i samband med översvämningar och torka. Propositionen ingår i en större helhet av lagstiftning som har till syfte att förbättra beredskapen för förändringar i väder- och vattenförhållandena, särskilt för allt vanligare extrema fenomen, och på så sätt förbättra anpassningen till klimatförändringen.

Definitionen av skador orsakade av naturförhållanden i vattenlagens bestämmelse om avvärjande av fara ska ändras så att den är förenlig med de övriga bestämmelserna i förslaget. I vattenlagen görs också vissa ändringar av teknisk natur.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
1.1 Klimatförändringens konsekvenser för riskerna för översvämningar eller torka.....	3
1.2 Metoder för anpassning till klimatförändring vid hanteringen av vattendrag.....	3
2 NULÄGET OCH FÖRESLAGNA ÄNDRINGAR	4
2.1 Vattenlagen	4
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	5
Sverige.....	5
Norge.....	6
2.3 Bedömning av nuläget	7
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	8
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	10
4.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin	10
4.2 Konsekvenser för myndigheternas uppgifter och förfaranden	10
4.3 Konsekvenser för företag och näringsliv	11
4.4 Konsekvenser för hushållen	11
4.5 Miljökonsekvenser	11
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	12
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	12
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	12
DETALJMOTIVERING	14
1 VATTENLAGEN	14
3 kap. Vattenhushållningsprojekt som kräver tillstånd	14
5 kap. Dikning	17
7 kap. Vattenreglering	17
11 kap. Ansökningsförfarande	17
18 kap. Särskilda bestämmelser	17
2 TILLÄMPNING AV BESTÄMMELSERNA PÅ TIDIGARE MEDDELADE TILLSTÅND.....	21
3 IKRAFTTRÄDANDE	21
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	21
LAGFÖRSLAG	24
Lag om ändring av vattenlagen	24
BILAGA	27
PARALLELLTEXT	27
Lag om ändring av vattenlagen	27

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning**1.1 Klimatförändringens konsekvenser för riskerna för översvämningar eller torka**

Klimatförändringen bedöms ha betydande konsekvenser för vattenföringarna i åar och växlingarna i sjöars vattenstånd i Finland. Dess inverkan syns i att översvämningarna av vårfloden minskar, vattenföringarna på vintern ökar och riskerna till följd av de allt längre perioderna av torka ökar särskilt på sommaren. Vattenstånden stiger och vattenföringarna ökar på vintern särskilt i Södra och Mellersta Finland då regnvattenmängden ökar och en del av snömängden smälter under vintern. De översvämningar som orsakas av att snön smälter på våren väntas minska på grund av att vintrarna blir mildare särskilt i Södra och Mellersta Finland. Torka och lågt vattenstånd på sensommaren kan medföra problem för användningen av vattendragen, t.ex. för uttaget av vatten och fiskerinäringen, samt försämra vattenkvaliteten och det ekologiska tillståndet.

Skillnaderna mellan de olika klimatscenerierna är stora, men klimatförändringens riktning är likadan enligt alla bedömningar. Konsekvenserna varierar beroende på avrinningsområdets placering, klimategenskaperna och de hydrologiska egenskaperna. Enligt de flesta modellberäkningar ökar regnvattnet översvämningarna särskilt i stora vattendrag i de centrala sjöarna och avloppsåarna. I och med att snömängden minskar kan dock översvämningarna också minska i vissa vattendrag. Plötsliga översvämningar till följd av störtregn kan bli vanligare särskilt i små vattendrag. Den inverkan som de allt varmare vintrarna har på isförhållandena ökar risken för översvämningar på vintern. När temperaturen på vintern inte sjunker tillräckligt för att bilda ett istäcke på ån, ökar risken för underkyllt vatten och för kravisöversvämningar. I vattenförhållandena i Finland har man redan funnit tecken på sådana förändringar som klimatuppvärmningen har förutsetts leda till.

1.2 Metoder för anpassning till klimatförändring vid hanteringen av vattendrag

I Finland är vattenregleringen en central metod vid hanteringen av översvämningar i vattendrag. De flesta regleringsprojekt har dock planerats och genomförts för flera årtionden sedan. Förändringar i hydrologiska förhållanden på ett avrinningsområde efter det att tillstånd har beviljats kan leda till att det vid exceptionella vattenförhållanden kan vara omöjligt att med hänsyn till hanteringen av vattenhushållningen för hela vattendragets del sköta regleringen och avtappningarna i vattendraget på ett ändamålsenligt sätt med iakttagande av regleringsvillkoren i gällande tillstånd.

Anpassningen till klimatförändringen förutsätter för många reglerade sjöars del att det planeras och tas i bruk nya regleringsförfaranden samt att regleringstillstånd ändras vid behov. Till exempel de absoluta sänkningarna av vattenstånd på våren som är bundna till kalendern är på grund av förändringar i väder- och vattenförhållanden inte längre ändamålsenliga då omfattningen av och tiderna för vintervattenföringarna och översvämningarna av vårfloden förändras. Behovet att sänka vattenstånd på våren minskar på grund av att översvämningarna av vårfloden minskar i de små sjöarna i Mellersta och Södra Finland. Samtidigt kan dock vintrarna fortfarande vara snörika, och således är det nödvändigt att ha beredskap för översvämningar av vårfloden även i framtiden. På grund av detta bör tillståndsvillkoren vara flexibla så att regleringen kan skötas på olika förutsägbara förhållanden och de rådande vatten- och snöförhållandena kan beaktas så noggrant som möjligt. Tack vare hydrologisk uppföljning, modellberäkningar och prognoser samt utveckling av varningssystem har möjligheterna för sådan reglering av vattendrag som går att förutse och anpassas till vattenförhållandena blivit bättre.

Genom att utveckla vattendragsregleringar och avtappningsförfaranden och även att vid behov ändra tillståndsvillkoren kan konsekvenserna av klimatförändringen och förändringarna i vattenförhållanden bättre än tidigare

re beaktas vid genomförandet av vattenhushållningsprojekten. När förutsägbarheten förbättras kan man förbereda sig för översvämningar på vintern och torka på sommaren. Med hjälp av regleringen kan man också på kort sikt minska riskerna för att t.ex. de nedre delarna av Kumo älvs eller Ule älvs vattendrag svämmar över samt för att det bildas kravisproppar.

En metod för att förbereda sig för översvämningar och torka är enligt vattenlagen att utveckla regleringarna och att vid behov ändra tillståndsvillkoren för avtappning. De anpassningsmetoder som baserar sig på annan lagstiftning och som redan används i rätt stor utsträckning är bl.a. riskhanteringsplanering för översvämningar, planering av områdesanvändningen, styrning av byggandet, permanenta eller tillfälliga skyddskonstruktioner för skydd mot översvämningar, förbättrande av dagvattenhanteringen, förfaranden för ersättning av översvämningsskador samt t.ex. säkerställande av vattenförsörjningen vid översvämningar och torka.

2 Nuläget och föreslagna ändringar

2.1 Vattenlagen

Vattenlagen (587/2011) är central för styrningen av en hållbar användning av vattenresurserna, och syftar till att samordna de olika allmänna och enskilda intressen som gäller tillgodotagande av ytvatten och grundvatten samt användning av vattenområden. I vattenlagen föreskrivs det om den allmänna användningen av vatten, tillståndspliktiga vattenhushållningsprojekt, projekträttigheter, ersättning av skador, tillståndsförfarandet och tillsynen över efterlevnaden av lagen.

På grund av sina verkningar kräver i praktiken sådana vattenregleringar och övriga projekt som styr vattenstånd eller vattenföringar alltid tillstånd enligt vattenlagen. När förutsättningarna för beviljande av tillstånd bedöms och villkor i tillstånd meddelas och ses över ska sådana verkningar av projektet som ökar översvämningsskador eller orsakar vattenbrist beaktas.

Bestämmelser om fastställande och översyn av tillståndsvillkor finns bl.a. i 3 kap.

10 § i vattenlagen (allmänna tillståndsvillkor), 7 kap. 2 § (villkor gällande vattenregleringstillstånd) och 3 kap. 20 § (översyn av tillståndsvillkoren inom en viss tid). De ålägganden som är nödvändiga för att undvika skador till följd av projektet och dess genomförande ska meddelas i tillståndsbeslutet. I de tillståndsbeslut som påverkar vattenståndet eller vattnets lopp i vattendrag ska dessutom vid behov meddelas villkor för vattnets maximi- eller miniminivå och regleringen av vattenföringen. På vissa grunder kan samtidigt motsvarande villkor för andra projekt som har genomförts tidigare i regleringsprojektets influensområde ändras. I ett beslut om ett tillstånd som gäller tills vidare kan det anges att de tillståndsvillkor som gäller vattenmiljön och dess användning ska ses över inom en viss tid, om detta är nödvändigt för att undvika att projektet medför betydande olägenheter.

De bestämmelser som nämns ovan gäller de villkor som fastställs vid beviljandet av tillståndet. Bestämmelser om ändring av tillståndsvillkoren först efter det att tillståndet har beviljats finns i 3 kap. 21 § i vattenlagen. Enligt bestämmelserna kan tillståndsvillkor ändras och nya villkor meddelas till följd av ändrade förhållanden och om de har skadliga verkningar som inte har förutsetts eller om det krävs av säkerhetsskäl. Ändringen av tillståndsvillkoren får inte i någon nämnvärd utsträckning minska nyttan av projektet. Den som söker ändring av tillståndsvillkor ska åläggas att ersätta annan än ringa förlust av förmån som översynen eller de nya villkoren orsakar tillståndsinnehavaren och eventuella andra skadelidande. Kravet på att nyttan av projektet ska vara bestående och att skadorna ska ersättas ska dock inte tillämpas om det på grund av säkerhetsskäl enligt 1 mom. 3 punkten är nödvändigt att ändra villkoren i tillståndsbeslutet eller meddela nya villkor. Enligt övergångsbestämmelserna i vattenlagen ska bestämmelserna i 3 kap. 21 § i lagen tillämpas även på tillstånd som har beviljats innan denna lag har trätt i kraft.

De övriga bestämmelserna enligt vilka gällande tillstånd för vattenhushållning kan ändras omfattas av övergångsbestämmelsen i 19 kap. 7 § och bestämmelsen om avväjande av fara i 18 kap. 4 §.

Syftet med övergångsbestämmelsen i 19 kap. 7 § i vattenlagen är att det förfarande för översyn som det föreskrivs om i 8 kap. 10 b § i den tidigare vattenlagen ska vara möjligt även efter det att den nya lagen har trätt i kraft. Enligt övergångsbestämmelsen ska närings-, trafik- och miljöcentralen i tillräckligt samarbete med tillståndsinnehavaren, dem som drar nytta av regleringen, kommunerna och de andra berörda myndigheterna inom influensområdet utreda möjligheterna att minska sådana skadeverkningar av regleringen som är betydande med tanke på vattenmiljön och dess användning. Bestämmelsen tillämpas inte på tillstånd som har beviljats den 1 maj 1991 eller därefter. Enligt 8 kap. 10 a § i den vattenlag som trädde i kraft vid denna tidpunkt skulle det redan vid beviljandet av tillståndet beslutas att de villkor i ett regleringstillstånd som är betydande med tanke på vattenmiljön och dess användning ska ses över inom en viss tid, förutsatt att det inte av särskilda skäl kunde anses vara uppenbart onödigt. Motsvarande bestämmelse om att nya tillstånd ska omfattas av översynen finns i 3 kap. 20 § i den gällande vattenlagen.

Bestämmelser om åtgärder för avvärjande av fara vid exceptionella förhållanden finns i 18 kap. 4 § 1 mom. i vattenlagen. Enligt bestämmelsen kan villkoren i ett gällande tillstånd temporärt ändras för att avvärja en fara eller begränsa skador. Bestämmelsen gäller när exceptionella naturförhållanden eller någon annan övermäktig händelse leder till översvämning eller någon annan sådan förändring i vattendrag eller dess vattenförhållanden som kan orsaka allmän fara för människors liv, säkerhet eller hälsa eller stor skada för enskilda eller allmänna intressen. Till exempel vid översvämningar eller torka kan regionförvaltningsverket på ansökan av närings-, trafik- och miljöcentralen ålägga den som ansvarar för vattenhushållningsprojektet att vidta nödvändiga åtgärder och vid behov även att avvika från åläggandena i tillståndet för att förhindra skador.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Sverige

I Sverige ingår regelverket kring vattenanvändning i miljöbalken (1998:808) och den kompletterande lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (1998:812). I miljöbalken bestäms om två olika grunder för att mot verksamhetsutövarens vilja ändra på tillståndsvillkoren för en verksamhet. Enligt 26 kap. 9 § kan tillsynsmyndigheten i ett enskilt fall besluta om förelägganden eller förbud för att bl.a. beslut som meddelats med stöd av miljöbalken ska följas. Enligt lagen hindrar ett tillståndsbeslut eller en tillståndsdom inte myndigheten från att meddela sådana brådskande förelägganden eller förbud som är nödvändiga för att undvika att ohälsa eller allvarlig skada på miljön uppkommer. Denna bestämmelse kan användas bl.a. för att förplikta en verksamhetsutövare att sänka av ett vattenmagasin vid höga flöden. Förluster som eventuellt följer av sådana förelägganden eller förbud utlöser ingen ersättningsrätt.

Regeringen har utarbetat en proposition med förslag att utvidga reglerna i 26 kap. 9 § till att även omfatta mindre brådskande säkerhetshöjande åtgärder. Enligt propositionen kan tillsynsmyndigheten besluta om förelägganden t.ex. för att bygga om en damm i syfte att kunna ta emot ett allt högre flöde till följd av klimatförändringar på längre sikt. Propositionen kommer sannolikt att ges ut under år 2013.

Enligt 24 kap. 5 och 7 § miljöbalken har vissa myndigheter såsom Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten en möjlighet att begära omprövning av en verksamhet. En grund för omprövning är säkerhetshöjande åtgärder t.ex. till följd av ändrade flöden. Myndigheten ska stå för kostnaderna förknippade med ansökan såsom framtagande av miljökonsekvensbeskrivning. Om den ändring som begärs innebär att det uppstår förlust av produktionsvärde är den sökande myndigheten skyldig att enligt 31 kap. 20 § miljöbalken ersätta förlusten. Ersättning lämnas dock inte till den del förlusten orsakas av en omprövning som är att räkna som

förbättring av en vattenanläggnings säkerhet. Enligt 31 kap. 22 § är tillståndshavaren skyldig att utan ersättning tåla en viss del av en förlust som föranleds av omprövning till förmån för t.ex. det allmänna fiskeintresset, hälsovården eller den allmänna miljövården. Om en omprövning resulterar i att en viss mängd vatten undantas kraftproduktion eller i en förlust av fallhöjd, måste verksamhetsutövaren vanligen tåla en minskning av produktionsvärdet med fem procent utan rätt till ersättning. Om ersättningsrätten har reglerats i tillståndet, kan den ersättningsfria delen vara bestämd till en högre andel, dock maximalt 20 procent av produktionsvärdet. Ersättningen betalas av den myndighet som har begärt omprövningen.

Våren 2012 tillsatte regeringen en utredare för att se över reglerna om vattenverksamheten i miljöbalken och i lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (Dir. 2012:29). I utredningen ska föreslås de ändringar i reglerna som behövs för att miljöriktens grundläggande principer – såsom principen om att förorenaren betalar och principen att bästa möjliga teknik ska användas – får genomslag även i den vattenrättsliga regleringen. I utredningen ska bl.a. analyseras rättskraftens räckvidd i fråga om sådana tillstånd och äldre rättigheter som meddelats före ikraftträdande av miljöbalken. Utredningen antas bli färdig år 2013.

Norge

I Norge ingår allmänna bestämmelser om användningen av åar, älvar, sjöar och grundvatten samt om byggande i vatten i lagen om vattentillgångar (LOV 2000-11-24 nr 82: Lov om vassdrag og oggrunnvann, *vannressursloven*). Lagen om reglering av vattendrag (LOV 1917-12-14 nr 17: Lov om vassdragsreguleringer) innehåller därtill bestämmelser om betydande regleringsprojekt i vattendrag. Enligt 5 § i lagen om vattentillgångar ska ett vattenhushållningsprojekt uppfylla alla rimliga krav för att undvika fara för människor, miljö och egendom. Enligt lagens 28 § kan vattendrags- och energiverket (*Norges vassdrags- og energidirektorat*, NVE) i särskilda fall upphäva eller ändra tillståndsvillkoren eller meddela nya villkor p.g.a. allmänna eller

enskilda intressen med iakttagande av de förluster som tillståndshavaren orsakas samt av de fördelar och men som ändringar i övrigt medför. Bestämmelsen gäller dock inte de projekt som omfattas av lagen om reglering av vattendrag. Tillstånden för projekten som avses i denna lag kan enligt lagens 10 § ändras efter 30 år. Lagen tillämpas bl.a. på vattenkraftprojekt med en genomsnittlig årlig elproduktion på över 40 gigawattimmar. Tillståndshavaren har inte rätt till ersättning för de förluster som ändringen av tillståndet medför.

På alla vattenhushållningsprojekt, inklusive reglering av vattendrag, tillämpas 40 § i lagen om vattentillgångar som gäller allvarligt farliga situationer. Om förhållandena i eller utanför ett vattendrag orsakar särskild och ovanlig fara för människor, miljö eller egendom, kan vattendragsmyndigheten enligt denna bestämmelse bestämma att den projektansvarige ska modifiera verksamheten så att faran minskas. Om den projektansvarige uppenbarligen inte kan uppfylla de krav som fastställts för en verksamhet som kan orsaka risk för väsentlig skada, kan vattendragsmyndigheten vidta de åtgärder som behövs eller lägga ner verksamheten. Bestämmelsen kan bli aktuell t.ex. när störtregn, extrem nederbörd, snösmältning eller isens drift orsakar fara eller i en situation där en dammläggning är i risk att rasa. Myndigheten kan bestämma att alla anläggningar som har inverkan på vattenförhållandena ska motarbeta faran. Enligt motiveringarna till paragrafen kan till exempel en dammägare åläggas att tappa eller kvarhålla vatten. I bestämmelsen förutsätts inte att faran är omedelbar. Om de åtgärder som myndigheten har bestämt t.ex. vid en översvämning orsakar förlust av produktion av vattenkraft, ersätts förlusten inte enligt vedertagen praxis.

I tillstånden för projekt enligt lagen om reglering av vattendrag ingår regelmässigt en tillståndsbestämmelse som gäller farliga situationer. Enligt bestämmelsen kan ministeriet (*olje- og energiministeriet*, *olje- og energidepartementet*) göra nödvändiga ändringar i tillståndsvillkoren om tappningen enligt tillståndet orsakar skadliga verkningar ur allmän synpunkt. Tillståndshavaren har inte rätt att få ersättning för de förluster som ändringen

av tillståndsvillkoren medför. Tillståndshavaren är emellertid ansvarig för de skador som ändringen orsakar andra parter. I praktiken har en sådan bestämmelse tillämpats endast i ett enskilt fall.

2.3 Bedömning av nuläget

Den bestämmelse om översyn av tillståndsvillkoren inom en viss tid i 3 kap. 20 § som motsvarar 8 kap. 10 a § i den tidigare vattenlagen har varit i kraft i vattenlagstiftningen sedan 1990. Tack vare denna reglering kan en förändring i vattenförhållandena i ett vattendrag som påverkas av ett projekt beaktas när villkoren i tillståndet ses över med jämna mellanrum. De gällande bestämmelserna i vattenlagen kan således anses till denna del tillräckliga även för beredskapen för konsekvenserna av klimatförändringen.

Så gott som alla gällande regleringstillstånd har dock beviljats före denna reglering. Största delen av de gällande regleringsvillkoren har därför inte setts över efter tidpunkten för beviljandet av tillståndet och baserar sig således fortfarande på de uppgifter om hydrologiska förhållanden i vattendrag som fanns tillgängliga när projektet planerades. Även villkoren i dessa gamla regleringstillstånd ska vid behov kunna ändras på det sätt som de ändrade vattenförhållandena kräver.

Enligt 3 kap. 21 § 1 mom. 1 punkten kan villkoren i tillståndet ses över om projektet har sådana skadliga verkningar som inte har kunnat förutses. Bestämmelsen anger inte entydigt om det vid översynen är möjligt att beakta andra oförutsägbara konsekvenser än de som själva verksamheten föranleder. Tillämpningen av bestämmelsen begränsas dock framför allt av att en ansökan om att tillståndsvillkoren ska ses över eller nya villkor meddelas med stöd av 1 mom. 1 punkten ska göras inom tio år från det att projektet har slutförts.

Enligt 3 kap. 21 § 1 mom. 2 punkten i vattenlagen kan villkoren i ett gällande tillstånd ändras om genomförandet av projektet i enlighet med tillståndsvillkoren till följd av ändrade förhållanden har skadliga verkningar. Bestämmelsen kan t.ex. tillämpas på situationer där det kan visas att vattenstånden

och vattenföringarna har ändrats permanent och att de skadliga verkningarna till följd av detta inte kan hindras på något annat sätt. När det gäller bestämmelsens tillämpning på klimatförändringens verkningar är det dock oklart hur etablerad eller regelbunden en förändring i förhållanden ska vara före man ska kunna ändra gällande tillståndsvillkor. Förberedandet för förändringar i vattenförhållanden förutsätter att det är möjligt att beakta olika förutsägbara situationer på ett flexibelt sätt. Det finns ingen förvaltnings- eller rättspraxis om tillämpningen av denna bestämmelse eller motsvarande bestämmelse i 2 kap. 28 § i den tidigare vattenlagen vid ändrade hydrologiska förhållanden. Tolkningen av bestämmelsen inverkar i betydande grad på både tillståndsinnehavarens rättsliga ställning och hanteringen av de risker som de ändrade vattenförhållandena medför. Därför är det inte heller motiverat att tolkningen av bestämmelsen ska grunda sig enbart på tillämpningspraxis, utan frågan ska bestämmas entydigt i lag.

Momentets 3 punkt gäller översyn av tillståndsvillkor på grund av säkerhetsskäl. I bestämmelsen eller dess grunder anges inte vad som avses med säkerhetsskäl. Bestämmelsen som sådan motsvarar dock 2 kap. 28 § 2 mom. i den tidigare vattenlagen (264/1961) där det enligt grunderna tilli bestämmelsen kan anses finnas säkerhetsskäl för översyn av tillstånd enbart då dammsäkerheten ska säkerställas.

Man bör dock också beakta att 3 kap. 21 § endast gäller ändring av enskilda tillstånd, och därför inte ger någon grund för att samordna tillståndsvillkoren för två eller flera projekt. För att förhindra skador som uppkommit på grund av översvämning eller vattenbrist kan det dock ofta vara nödvändigt att sådana projekt som inverkar på vattenstånd och vattenföringar i vattendrag styrs samtidigt.

Även i övrigt erbjuder vattenlagen få möjligheter att samordna projekt i den omfattning som kan krävas för ett avrinningsområde eller en viss del av det. Enligt 7 kap. 2 § 3 mom. i vattenlagen kan de villkor för regleringsprojekt som gäller vattnets maximier eller miniminivå och regleringen av vattenföringen i ett och samma vattendrag eller en

viss del av det ändras i samband med att tillståndet för regleringsprojektet beviljas. Bestämmelsen ska dock tillämpas endast i sådana situationer där det på grund av projektets egna användningsbehov krävs att regleringsvillkoren ses över och anpassas till de villkor som gäller andra projekt.

Övergångsbestämmelsen i 19 kap. 7 § i vattenlagen gäller översynen av gamla tillståndsvillkor för regleringsprojekt i syfte att minska de skadeverkningar av regleringen som är betydande med tanke på vattenmiljön och dess användning. Bestämmelsen motsvarar 8 kap. 10 b § i den tidigare vattenlagen av 1994 som enligt lagförslaget (RP 17/1994 rd) syftade till att förhindra miljöskador till följd av reglering. Syftet har således inte heller ursprungligen varit att bestämmelsen ska tillämpas i de fall tillståndsvillkoren måste ses över på grund av en förändring i vattenförhållanden eller av andra skäl som inte beror på projektet. Bestämmelsen lämpar sig dessutom endast för ändring av ett sådant tillstånd som gäller ett enskilt projekt.

Bestämmelsen om åtgärder för avvärjande av fara finns i 18 kap. 4 § 1 mom. i vattenlagen. Bestämmelsen gör det möjligt att ha beredskap endast för sådana exceptionella vattenförhållanden som med stor sannolikhet kan anses utvecklas rätt plötsligt under en kort period, t.ex. under några dagar eller veckor. Bestämmelsen gäller endast ändring av enskilda tillstånd, liksom de övriga bestämmelserna i vattenlagen.

När det gäller tillämpningen av 18 kap. 4 § 1 mom. är problemet dessutom att åtgärderna för att avvärja fara har börjat nyttjas även för återkommande situationer i fråga om vatten drag. Genom regleringen av åtgärderna för att avvärja fara har man försökt korrigera de bristfälliga villkoren i tillståndet i stället för att utreda hur villkoren fungerar och se över villkoren permanent. Det föreslagna förfarandet för översyn av regleringsvillkor och meddelande av nya villkor ska i dessa situationer minska behovet att använda åtgärderna för att avvärja fara och ska således korrigera den tillämpningspraxis som strider mot syftet med regleringen.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att genom vattenlagen utveckla hanteringen av riskerna för översvämningar och torka, och på så sätt förbättra beredskapen för konsekvenserna av klimatförändringen, särskilt för sådana extrema väder- och vattenförhållanden som översvämningar, störtregn, ovanliga isförhållanden och torka.

Enligt förslaget ska det till vattenlagen fogas en bestämmelse enligt vilken tillståndsvillkoren för de projekt som inverkar på vattenstånd och vattenföringar kan ses över eller nya villkor meddelas i de fall översvämningarna eller torkan förutses ha sådana skadliga verkningar från ett allmänt perspektiv som inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning. Med skadliga verkningar ska enligt lagen avses allmän fara för människors liv, säkerhet eller hälsa, stor skada för allmänna intressen eller stor och omfattande skada för enskilda intressen. Dessutom ska tillståndsvillkoren för olika projekt kunna samordnas för att på hela avrinningsområdet kunna hantera riskerna för översvämningar och torka.

Enligt förslaget ska närings-, trafik- och miljöcentralen, den myndighet som utövar tillsyn över vattenlagen, sammanställa en redogörelse över de åtgärder som behövs för att minska de skadliga verkningarna av översvämning eller torka. Redogörelsen ska sammanställas i samarbete med tillståndsinnehavarna samt kommunerna och andra myndigheter inom området.

På basis av redogörelsen ska närings-, trafik- och miljöcentralen fatta beslut i fråga om eventuell översyn av de projekt som påverkar vattenstånd och vattenföringar, dvs. i huvudsak se över tillståndsvillkoren för reglerings- och vattenkraftverksprojekt, samt eventuella andra åtgärder. På grundval av redogörelsen kan närings-, trafik- och miljöcentralen anhängiggöra en ansökan hos regionförvaltningsverket om att tillståndsvillkoren för ett eller flera vattenhushållningsprojekt ska ses över eller nya villkor meddelas.

Enligt den gällande vattenlagen kan tillståndsvillkoren på vissa grunder ses över även i strid med tillståndsinnehavarens vilja. Tillståndsmyndigheten kan bl.a. ålägga till-

ståndsinnehavaren att oberoende av vad som bestäms i tillstånd vidta temporära åtgärder för att avvärja fara, dvs. åtgärder som är nödvändiga för att undvika skador till följd av naturförhållanden eller någon annan oöverstiglig händelse. Till sina grunder och konsekvenser kan den föreslagna regleringen jämföras med de åtgärder för att avvärja fara som åläggs på ansökan av den statliga tillsynsmyndigheten. I båda fallen är grunden för att ingripa i tillståndet att en fara för människors liv eller en stor skada för allmänna eller enskilda intressen förhindras. Förslaget avviker från bestämmelserna om åtgärder för att avvärja fara på så sätt att åtgärderna för förhindrande av fara och skador ska utredas för olika vattenförhållanden i förväg tillsammans med tillståndsinnehavaren och andra myndigheter. Enligt förslaget ska åtgärderna dessutom granskas som en helhet på så sätt att tillståndsvillkoren för flera vattenhushållningsprojekt vid behov kan samordnas för att effektivisera riskhanteringen.

Att skydda människors liv, säkerhet och hälsa är ett av de viktigaste värdena i samhället. Skadorna på allmänna intressen kan t.ex. gälla energiproduktionen, trafikförbindelserna, vattenförsörjningen eller annan infrastruktur som är nödvändig för att samhället ska fungera. För att kunna trygga de essentiella intressena i samhället är det befogat att rättigheterna hos en innehavare av tillstånd för vattenhushållning kan begränsas till vissa delar genom att se över tillståndsvillkoren vid behov.

Förutom skadorna på allmänna intressen föreslås det att tillståndsvillkoren även ska kunna ses över för att förhindra sådana skador som i stor omfattning gäller enskilda intressen och som kan ha stor ekonomisk betydelse. Således är det också med hänsyn till de allmänna intressena motiverat att förhindra sådana skador som i stor omfattning gäller enskild egendom och andra enskilda intressen. Tillståndsinnehavarens enskilda intressen ska däremot enligt förslaget inte kunna kränkas endast för att skydda en annan persons enskilda intressen. Detta kan inte anses vara godtagbart med beaktande av de grundläggande fri- och rättigheterna, och inte heller med tanke på ansvaret för beredskapen

för risker och på en rättvis fördelning av kostnadsbördan. Eftersom det föreslås att tillståndsinnehavaren ska få ersättning av statens medel för annan än ringa förlust av förmån, ska staten i detta fall även sörja för de kostnader som skyddet av enskilda intressen orsakar. Även riksdagens jord- och skogsbruksutskott har i sitt betänkande om en reform av systemet för ersättning av skador som orsakats av exceptionella översvämningar (JsUB 31/2010 rd – RP 295/2010 rd) ansett att det är en viktig princip att det primära ansvaret för egendom och beredskap för skador som förorsakas den vilar på ägaren.

Enligt förslaget ska också 18 kap. 4 § i vattenlagen som avser åtgärder för avvärjande av fara ses över så att bestämmelsen följer ovan nämnda princip.

Förslaget innehåller bestämmelser om ersättning av sådan förlust av förmån som orsakats av översynen av tillståndsvillkor. Rätten till ersättning ska inskränkas på samma grunder som i de nuvarande bestämmelserna om avvärjande av fara.

Det är dock inte möjligt att ha beredskap för alla exceptionella vattenförhållanden. Trots den nya möjligheten att se över tillstånden förutsätter hanteringen av riskerna för översvämning och torka således att det fortsättningsvis är möjligt att vid behov även meddela temporära villkor om åtgärder för att avvärja fara. Syftet med det föreslagna förfarandet för översyn av tillstånd är dock att behovet av att ansöka om och förordna sådana temporära åtgärder ska minska och beredskapsnivån således förbättras i allmänhet.

Samtidigt ska det göras vissa andra ändringar, närmast av teknisk natur. Till 3 kap. 6 § om bedömningen av nyttan av projektet och av de förluster av förmån som orsakats av projektet ska fogas hänvisningar till havsförvaltningsplanen enligt lagen om vattenförvaltningsplaner och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) samt till planerna för hantering av översvämningssrisker i lagen om hantering av översvämningssrisker (620/2010). Den behörighet hos den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten som gäller dräneringsärenden enligt 5 kap. i vattenlagen ska preciseras.

Dessutom ska det göras en hänvisningsteknisk ändring i 7 kap. 2 § i lagen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Enligt propositionen ska den förlust av förmån som direkt drabbar egendom till följd av att tillståndsvillkoren för ett vattenhushållningsprojekt har setts över eller att det meddelats nya villkor ersättas av statens medel med undantag för förluster av vattenkraft. Grunderna för och omfattningen av statens ersättningsskyldighet ska vara likadan som i den gällande vattenlagen i situationer där tillståndsmyndigheten med anledning av ansökan av statens tillsynsmyndighet ålägger tillståndshavaren att vidta åtgärder för att avvärja fara. Utgående från under de senaste decennierna meddelade och tillämpade bestämmelser om avvärjande åtgärder kommer översynen av tillståndsvillkoren i enlighet med förslaget vid översvämningar eller torka inte att orsaka betydliga skador på egendom. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska dessutom i förväg utreda hur tillståndsvillkoren för ett eller flera vattenhushållningsprojekt kan ses över så att de skadliga verkningarna av översvämningarna eller torkan enligt en helhetsbedömning blir så ringa som möjligt. Vid bedömning av ersättningen ska dessutom beaktas den nytta som de ändrade tillståndsvillkoren eventuellt medfört även för dem som har rätt till ersättning. Av dessa orsaker bedöms förlusterna av förmån som ska ersättas av statens medel bli relativt ringa och inte överskrida den mängd förluster som ska ersättas på basis av eventuella enskilda villkor för avvärjande av fara.

Förslaget skulle förbättra beredskapen för översvämningar och torka och sannolikt minska de skador för samhälle och offentlig ekonomi som orsakas av exceptionella vattenförhållanden.

Förslaget ökar temporärt behovet av resurser inom de tillstånds- och tillsynsmyndigheter som anges i vattenlagen.

4.2 Konsekvenser för myndigheternas uppgifter och förfaranden

Uppgiften att sammanställa redogörelserna för hanteringen av riskerna för översvämningar och torka hör enligt lagen till närings-, trafik- och miljöcentralerna. Sammanställandet av redogörelser om uppdämning och avtappning på avrinningsområden utgör en ny uppgift för centralerna närmast vad gäller förfaringssättet. Centralerna ska till exempel vid den planering som avses i lagen om hantering av översvämningssrisker även utreda de åtgärder i samband med regleringsprojekt som behöver vidtas för att målen för hanteringen av översvämningssriskerna ska uppfyllas på ett avrinningsområde.

För närvarande har drygt tvåhundra tillstånd beviljats för vattenreglering. Enligt en preliminär redogörelse av Finlands miljöcentral ingår det i cirka 60 regleringstillstånd ett villkor som eventuellt måste ses över och som gäller kravet på att sänka sjöarnas vattenyta på våren. Dessutom har cirka 30 regleringsprojekt under de senaste åren haft problem med att uppfylla tillståndsvillkoren i samband med ändrade vattenförhållanden. Den arbetsmängd som redogörelserna medför kan variera mycket inom olika projekt. Arbetet skulle kunna utföras inom en rimlig tid och med beaktande av hur brådskande översynen av tillstånden kan anses vara. Arbetet kan utföras inom en rimlig tid och i den skyndsamhetsordning som översynen av tillstånden kräver. Även tiden för att lämna in eventuella ansökningar om översyn av tillståndsvillkoren hos regionförvaltningsverken borde vara längre för att verkens arbetsmängd och behov av resurser inte ökar oskäligt och att handläggningen av tillståndsärenden inte hopar sig. Om avrinningsområdet är omfattande och hanteringen av dess vattenhushållning är invecklad kan dock sammanställandet av redogörelsen i enskilda fall öka behovet av resurser vid närings-, trafik- och miljöcentralen under en begränsad tid. Översynen av tillståndsvillkoren för regleringsprojekt kan tidvis öka behovet av resurser också vid regionförvaltningsverken. Eftersom regleringsprojekten ger långtgående effekter och antalet delaktiga är stort, kräver regleringsärendena av förvaltningsverken en

arbetsinsats som uppgår till uppskattningsvis 100–250 dagsverk i genomsnitt. Avsikten är att de anslag för vattenhushållning som inom ramarna för statsfinanserna anvisas till jord- och skogsbruksministeriet ska enligt behov riktas till utredningar som betjänar dessa uppgifter.

I vissa fall kan en redogörelse om uppdämning och avtappning på ett avrinningsområde utvisa att det inte är motiverat att se över tillståndsvillkoren eller att regleringsförfarandena kan utvecklas utan att göra ändringar i tillståndet.

Tack vare redogörelsen samt översynen av de tillståndsvillkor för regleringsprojektet som baserar sig på redogörelsen kunde tillämpningen av regleringen bli bättre än tidigare även under exceptionella vattenförhållanden. Enligt förslaget kan förfarandet bidra till att minska tillsynsmyndighetens behov att ansöka hos regionförvaltningsverket om sådana temporära villkor enligt 18 kap. 4 § 1 mom. som ska ålägga tillståndsinnehavaren att vidta åtgärder för att avvärja fara. Med beaktande av helheten skulle förslaget på lång sikt minska den administrativa bördan för statens regionförvaltning.

4.3 Konsekvenser för företag och näringsliv

På basis av redogörelsen om uppdämning och avtappning på ett avrinningsområde kan det bli nödvändigt att ändra tillstånd för vattenkraftverk och regleringsprojekt, vilket kan medföra tillfälliga förluster av vattenkraft för tillståndsinnehavarna. Beroende på de ursprungliga villkoren i tillståndet kan tillståndsinnehavaren åläggas att antingen minska eller öka avtappningen vid sådana översvämningar eller sådan torka som avses i tillståndsvillkoren. En ökning av avtappningen kan t.ex. medföra förbitappningar eller att vattenföringen tillfälligt blir alltför stor i proportion till behovet av elproduktion. Enligt förslaget ska tillståndsinnehavaren i sådana situationer inte ha rätt att få ersättning för förlust av vattenkraft, utan rätten till ersättning ska inskränkas på samma grunder som i 18 kap. 6 § 1 mom. i den gällande lagen. Denna bestämmelse gäller förluster av för-

mån till följd av åtgärder för att avvärja fara som ska ersättas av statens medel.

Enligt förslaget ska man sträva efter att de exceptionella vattenförhållandena ska kunna förutses bättre än tidigare vid planeringen av de tillståndsvillkor som styr vattenföringen. Samtidigt kan också tillståndsvillkoren för de vattenkraftverk som bedriver verksamhet på avrinningsområdet samordnas på ett bättre sätt. Med hjälp av den föreslagna planeringen kan man således i extrema situationer sträva efter att minska behovet av de avtappningar som har negativa konsekvenser för produktionen av vattenkraft. På det sättet kan eventuellt också en större del av vattenföringen i vattendragen tillgodotas för produktionen av vattenkraft.

4.4 Konsekvenser för hushållen

Förslaget förbättrar hanteringen av de risker som hänför sig till exceptionella vattenförhållanden och minskar sannolikt skadorna på privat egendom, särskilt de som orsakas av översvämningar i vattendrag. Syftet med förslaget är att regleringen som helhet ska bli noggrannare och planeras bättre än tidigare enligt de förändringar som görs i vattenförhållandena, och att detta även ska tjäna de olika behoven att använda vattendrag, inklusive användningen av vattendrag i rekreationssyfte.

Den översyn av tillståndsvillkor som föreslås för hanteringen av översvämningssrisker kan orsaka skada för egendom t.ex. till följd av att det måste tas upp vatten för att undvika större skador, eller om vattnet måste styras till ett område där översvämning inte annars skulle uppstå eller där skadorna av översvämningen annars skulle bli mindre. Enligt förslaget ska förluster till följd av detta ersättas av statens medel.

4.5 Miljökonsekvenser

Inom flera projekt för utveckling av sjöars reglering har under de senaste årtionden samlats heltäckande information om regleringens konsekvenser för fiske och övrig vattenmiljö samt utvecklats bedömningsmetoder för beaktandet av miljökonsekvenserna, bl.a. de som avses i de föreslagna redogörelserna om

uppdämning och avtappning. I och med att regleringarna ska noggrannare än tidigare grunda sig på de verkliga vatten- och snöförhållandena kan vattendragens status och användbarhet förbättras. Bättre förutsägbarhet och beredskap vid översvämningar och torka minskar å ena sidan den näringsbelastning som uppstår vid översvämningar och därmed risken för förorening av miljön samt å andra sidan de problem för vattenlevande organismer som torkan orsakar.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Regeringspropositionen har beretts som tjänsteuppdrag med utgångspunkt i det förslag som lades fram av arbetsgruppen för översvämningssförordningen den 7 juni 2010 (promemoria jsm 2010:7). Arbetsgruppen, som tillsattes av jord- och skogsbruksministeriet den 16 april 2009, hade bl.a. till uppgift att bereda förslag till en revidering av vattenlagen med syftet att bättre kunna beakta ändringar i hydrologiska förhållanden vid styrningen av vattenföringar i vattendrag. På förslag av arbetsgruppen begärdes utlåtanden av ministerier, de tillstånds- och tillsynsmyndigheter som anges i vattenlagen, landskapsförbund och intressegrupper. Remissinstanserna understödde i huvudsak att de bestämmelser som gäller planen för uppdämning och vattenföring i avrinningsområde ska införas i vattenlagen på det sätt som arbetsgruppen föreslog.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtanden har begärts av justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, regionförvaltningsverken, närings-, trafik- och miljöcentralerna, Vasa förvaltningsdomstol, Finlands miljöcentral, Meteorologiska institutet, landskapsförbunden, Finlands Kommunförbund rf, Finlands Näringsliv EK, Finsk Energiindustri rf, Maa- ja metsätalous-tuottajain Keskusliitto MTK ry, Natur och miljö rf, Suomen luonnonsuojeluliitto ry,

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund rf och Finlands Vattenverksförening rf.

De flesta remissinstanser var av den åsikten att lagförslaget är behövligt när det gäller beredskapen för riskerna för översvämning och torka och att det föreslagna regleringssättet är motiverat.

Enligt arbets- och näringsministeriet ska särskild vikt fästas vid bedömningen av graden av ändamålsenlighet i att se över tillståndsvillkoren och meddela nya villkor fallspecifikt. Ändringarna ska vara så små som möjligt och välgrundade.

Enligt Energiindustri rf behövs det inte några nya bestämmelser om hur man ska agera vid sedvanliga översvämningar, utan planerna för hantering av översvämningsrisker och utredningen om stadgan om uppdämning och vattenföring skapar bra riktlinjer för utveckling av samarbetet och frivilliga åtgärder. Riskerna för torka borde lämnas utanför lagförslagets tillämpningsområde eftersom torka, i motsats till översvämningar, inte är någon plötslig händelse. Grunderna för ändring av tillståndsvillkoren är inte tillräckligt exakt definierade. De begränsningar av de grundläggande rättigheterna som lagförslaget medför är inte nödvändiga och står inte heller i rätt proportion till rättsobjektet, som är skyddat genom de grundläggande rättigheterna, eller till vikten av det sociala intresset bakom begränsningarna. Innehavaren av tillståndet ska inte betalas ersättning för den förlorade vattenkraften trots storleken på förlusten, vilket kränker tillståndsinnehavarens rätt.

Regionförvaltningsverken i Södra samt Västra och inre Finland har ansett att de föreslagna ändringarna i vattenlagen ökar tillståndsmyndighetens behov av resurser i synnerhet under det kommande decenniet, och att man måste vara beredd på att tillgodose dessa behov.

Enligt Finlands Kommunförbund och Finlands Vattenverksförening måste det framgå klarare av förslaget vilka slags vattentäktprojekt kan ligga till grund för en redogörelse för uppdämnings- och avtappningsåtgärder på ett avrinningsområde. Därtill måste lagen innehålla närmare bestämmelser om förut-

sättningarna för kontroll av tidsbestämda tillstånd och om utförande av kontrollerna.

För att göra klarare de frågor som tas upp i utlåtandena, har regeringspropositionens motiveringar preciserats. I utlåtandena framförs

dock inte några sådana skäl som ger en motiverad anledning till att ändra propositionen.

Efter remissomgången har man tagit med i propositionen ett förslag om översyn av bestämmelsen om avvärjande av fara.

DETALJMOTIVERING

1 Vattenlagen

3 kap. Vattenhushållningsprojekt som kräver tillstånd

6 §. *Bedömning av allmän nytta eller förlust.* Enligt den allmänna bestämmelsen i 23 § i lagen om hantering av översvänningsrisker (620/2010) ska myndigheterna i sin verksamhet beakta de riskhanteringsplaner för översvämningar som har godkänts av jord- och skogsbruksministeriet eller kommunerna. Enligt förslaget ska i 3 kap. 6 § 2 mom. i vattenlagen tas in en särskild bestämmelse som gäller att beakta riskhanteringsplanerna för översvämningar. I gällande 6 § 2 mom. finns en motsvarande bestämmelse om att det vid tillståndsprövningen ska tas hänsyn till förvaltningsplaner för vattenvård. Enligt förslaget ska vid bedömningen av nyttan av ett projekt och de skador och olägenheter det för med sig ta hänsyn till den utredning av översvänningsriskerna i området och riskhanteringsens mål som ingår i riskhanteringsplanen för projektets influensområde samt av de åtgärder som syftar till att uppnå målen. Bestämmelsen påverkar inte direkt förutsättningarna för att tillstånd beviljas till exempel beroende på om projektet utgör en del av riskhanteringsåtgärderna enligt planen.

I paragrafens 2 mom. ska också tas in en hänvisning till havsförvaltningsplanen i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004).

21 §. *Annan översyn av tillståndsvillkoren och meddelande av nya villkor.* I 3 kap. 21 § i vattenlagen föreskrivs om de grunder på vilka villkoren i ett lagakraftvunnet tillstånd kan ses över eller ett tillstånd förenas med nya villkor. I paragrafens 1 mom. föreslås en ny 4 punkt. Enligt den kan ett tillstånd ses över även på den grunden att översvämning eller torka kan ha verkningar som är skadliga från allmän synpunkt och som inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning. De skadliga verkningar som avses i bestämmelsen omfattar allmän fara för människors liv, säkerhet eller hälsa, stor skada för allmänna intressen eller stor och omfattande skada för

enskilda intressen. De skadliga verkningar som är orsaken till att tillståndsvillkoren ska ses över ska definieras på samma sätt som i 18 kap. 4 § 1 mom. i den gällande lagen som gäller att meddela temporära åtgärder för att avvärja fara. De skadliga verkningarna och vad de innebär ska således bedömas i stort sätt på samma grunder som i bestämmelsen om avvärjande åtgärder och i den rättspraxis som uppkommit i samband med tillämpningen av bestämmelsen. Eftersom även den skada som naturförhållanden orsakar för enskilda intressen ska definieras på samma sätt i båda bestämmelserna, ska denna definition också tas in i bestämmelsen om avvärjande av fara.

Översvämningar kan riskera människornas hälsa och säkerhet till exempel på grund av snabbt stigande svämvatten och kraftiga strömmar. De skador som översvämningar och torka orsakar för allmänna intressen kan t.ex. gälla energiproduktionen, trafikförbindelserna, vattenförsörjningen eller annan infrastruktur som är nödvändig för att samhället ska fungera. För att kunna trygga samhällets essentiella intressen är det befogat att rättigheterna hos en innehavare av tillstånd för vattenhushållning kan begränsas till vissa delar genom att se över tillståndsvillkoren vid behov.

Förutom skadorna för allmänna intressen föreslås det att tillståndsvillkoren även ska kunna ses över för att förhindra sådana skador som i stor omfattning drabbar enskilda intressen och som kan ha stor ekonomisk betydelse. Således är det också med hänsyn till de allmänna intressena motiverat att förhindra sådana skador som i stor omfattning drabbar enskild egendom och andra enskilda intressen. Tillståndsinnehavarens enskilda intressen ska däremot enligt förslaget inte kunna kränkas endast för att skydda en annan persons enskilda intressen. Med beaktande av de grundläggande fri- och rättigheterna skulle detta inte kunna godtas, och inte heller med tanke på ansvaret för beredskapen för risker och på en rättvis fördelning av kostnadsbördan. Eftersom det föreslås att tillståndsinnehavaren ska få ersättning av statens medel för annan än ringa förlust av för-

mån, ska staten i detta fall även sörja för de kostnader som skyddet av enskilda intressen orsakar. Även riksdagens jord- och skogsbruksutskott har i sitt betänkande om en reform av systemet för ersättande av skador som orsakats av exceptionella översvämningar (JsUB 31/2010 rd – RP 295/2010 rd) ansett att det är en viktig princip att det primära ansvaret för egendom och beredskap för skador som förorsakas den vilar på ägaren. Därför kan villkoren inte ses över t.ex. för att minska översvämningsrisken för en enskild industrianläggning, om anläggningens ägare har möjlighet att själv, genom egna åtgärder, skydda sin egendom mot översvämning och se till att ha behövligt ersättningsskydd. Däremot kan en stor skada för enskilda intressen vara en grund för att se över tillståndsvillkoren t.ex. om översvämningsrisken gäller flera bostadsfastigheter som det inte är tekniskt eller ekonomiskt möjligt att skydda med de metoder som de enskilda ägarna har till sitt förfogande.

Syftet med förslaget är att förbättra beredskapen för översvämningar och torka med hjälp av metoder enligt vattenlagen. Med risk för översvämning och torka avses en kombination av sannolikheten för översvämning och torka och de eventuella skador som följer av den. Detta betyder att även en sällsynt översvämning eller torka kan innebära en stor risk om antalet skador som den förorsakar är tillräckligt stort. Samtidigt behöver ofta upprepade översvämningar eller torka inte nödvändigtvis orsaka någon större risk om skadorna kan antas bli små.

Vid beredskapen ska de hydrologiska förändringarna på avrinningsområdet, som särskilt klimatförändringen föranleder, tas i beaktande. När de hydrologiska förhållandena förändras kan exempelvis vattenreglering i enlighet med tillståndsvillkoren försvåra hanteringen av riskerna för översvämningar eller torka eller bidra till att öka dem. För att minska de skador som översvämningar eller torka orsakar måste gällande vattenhushållningstillstånd kunna ses över.

Grunden för översyn av tillstånd jämföras delvis med gällande 1 mom. 2 punkt enligt vilken ett tillstånd kan ses över när genomförandet av projektet i enlighet med tillståndsvillkoren till följd av ändrade förhållanden

har skadliga verkningar. Den föreslagna 4 punkten avviker dock från 2 punkten så att ett tillstånd ska kunna ses över även om de ändrade förhållanden och de skadliga verkningar av översvämning och torka som dessa förändringar orsakar, ännu inte skett. Enligt förslaget ska tillstånd däremot kunna ses över även på den grunden att risken för översvämning eller torka anses vara tillräckligt stor. Vid bedömningen ska man även kunna beakta sådana ändringar i hydrologiska förhållanden som t.ex. utgående från modellgranskningar kan förutses uppkomma och som möjligen kommer att medföra skada till följd av översvämning eller torka. Översyn av tillstånd i enlighet med 4 punkten ska inte heller förutsätta att det kan visas att förhållandena ändrats först efter det att tillståndet beviljades.

Den grund för översyn av tillstånd som anges i den föreslagna 4 punkten kan i vissa situationer även jämföras med de säkerhetsskäl som avses i 3 punkten. Skadorna av översvämning eller torka är dock nödvändigtvis inte så allvarliga att en ändring av tillståndet enbart kan motiveras med säkerhetsskäl.

Översynen av tillstånd i enlighet med 4 punkten anknyter även till de åtgärder för avvärjande av fara som avses i 18 kap. 4 § 1 mom. i vattenlagen. Bestämmelsen gäller sådana situationer där exceptionella naturförhållanden eller någon annan övermäktig händelse leder till översvämning eller någon annan sådan förändring i vattendrag eller dess vattenförhållanden som kan orsaka allmän fara för människors liv, säkerhet eller hälsa eller stor skada för enskilda eller allmänna intressen. I sådana fall kan regionförvaltningsverket på ansökan av närings-, trafik- och miljöcentralen ålägga den som ansvarar för vattenhushållningsprojektet att oberoende av vad som bestäms i tillståndet vidta nödvändiga temporära åtgärder för att begränsa skadorna. I motsats till de åtgärder för att avvärja fara som bedöms från fall till fall och som anges temporärt i ett tillstånd till undantag, är de villkor som grundar sig på 4 punkten permanenta ändringar av ett gällande projekttillstånd. Ett tidigare tillståndsvillkor kan helt och hållet ersättas av ett nytt villkor exempelvis om villkoren för reglering av vat-

tenståndet ses över på grund av att den årliga tidpunkten för översvämningar ändras. För att begränsa skadorna av översvämning och torka ska även sådana villkor som gäller enbart i de särskilda fall som fastställs i tillståndet kunna förenas med tillståndet.

I 3 mom. i den gällande paragrafen föreskrivs om övriga förutsättningar för översyn av ett tillstånd i de situationer som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten. Motsvarande förutsättningar ska även gälla den föreslagna 4 punkten. Översynen av tillståndsvillkoren eller meddelandet av nya villkor får således inte i någon nämnvärd utsträckning minska nyttan av projektet. Dessutom ska sökanden ersätta annan än ringa förlust av förmån som översynen eller de nya tillståndsvillkoren orsakar.

Enligt den föreslagna 4 punkten kan tillståndet ses över för att undvika allmän fara eller stor skada för allmänna eller enskilda intressen. Tillståndet kan alltså ses över på samma grunder som gäller när tillståndshavaren enligt 18 kap. 4 § 1 mom. åläggs att vidta temporära åtgärder för att avvärja skada. Förluster av förmån i båda fall ska därför också ersättas på lika grunder. I paragrafens 3 mom. tas därför in en hänvisning till 18 kap. 6 § 1 mom. som avser ersättande av skador till följd av att fara avvärjs. Enligt denna paragraf är det endast sådana egendomsskador som direkt orsakats av översynen eller uppfyllandet av tillståndsvillkoren som kan ersättas. Sådana skador är exempelvis skador som vattenavtappningen vid översvämning orsakar byggnader eller landområden. Enligt bestämmelsen ersätts däremot inte exempelvis sådana olägenheter för rekreationsanvändningen av en fastighet som orsakas av att vattennivån sänks. Förfarandet för fastställandet av ersättning behandlas nedan i motiveringen till 18 kap. 3 a §.

En översyn av tillstånden på de grunder som avses i 1 mom. 4 punkten förutsätter i regel att tillståndshavaren ändrar sitt förfarande för reglering eller avtappning. Detta kan orsaka förlust av vattenkraft för tillståndshavaren. I enlighet med de grunder för ersättning som gäller åtgärderna för att avvärja fara är förlust av vattenkraft dock enligt förslaget inte sådan förlust av förmån som ska ersättas. Ett enhetligt förfarande för ersätt-

ning av skador är motiverat även om en översyn av tillståndsvillkoren i enlighet med 4 punkten ändrar tillståndet permanent medan bestämmelserna om åtgärder för att avvärja fara endast tillämpas temporärt. Om de tillståndsvillkor som setts över i enlighet med 4 punkten iakttas endast i de särskilda situationer som anges i tillståndet, ska även dessa villkor, liksom villkoren om åtgärder för att avvärja fara, tillämpas temporärt. Om tillståndsvillkoren för vattenreglering ändras t.ex. så att skyldigheten att på en viss kalenderdag sänka vattenstånden permanent flyttas till en annan tidpunkt, kommer ändringen också i dessa fall endast beröra en kort period i den årliga regleringen. Ändringen i regleringsvillkoren kommer nödvändigtvis inte att nämnvärt påverka produktionen av vattenkraft t.ex. på årsnivå. Denna inverkan på produktionen kan också variera t.ex. enligt det behov av elektricitet som väderförhållandena ger upphov till vid den tidpunkten då man är tvungen att tillämpa de tillståndsvillkor som har fastställts för exceptionella vattensituationer.

Även om de förluster som orsakas vattenkraftsproduktionen inte ska ersättas, ska de beaktas när man bedömer förutsättningarna enligt paragrafens 3 mom. för översyn av tillståndsvillkoren. Om vattenkraft går förlorad i en sådan omfattning att förlusten för sig eller tillsammans med andra förluster minskar nyttan av projektet i en nämnvärd utsträckning, saknar man förutsättningar att se över tillståndsvillkoren eller meddela nya villkor.

Enligt 4 mom. i paragrafen kan en ansökan om att ett tillstånd ska ses över med stöd av 1 mom. 4 punkten endast göras av den statliga tillsynsmyndigheten, dvs. av närings-, trafik- och miljöcentralen. Ansökningsbehörigheten ska begränsas till den myndighet som enligt vattenlagen bevakar allmänna intressen eftersom tillstånd endast kan ses över för att förhindra sådana verkningar av översvämningar eller torka som är skadliga närmast från allmän synpunkt. I bestämmelsen hänvisas till den föreslagna nya 3 a § i 18 kap. enligt vilken ansökan förutsätter en särskild redogörelse som avses i den nya paragrafen.

5 kap. **Dikning**

4 §. Behovet av dikningsförrättning. Paragrafen gäller dikningsärenden som ska behandlas vid en dikningsförrättning. Enligt 2 punkten i paragrafens 1 mom. ska anläggandet av en skyddsvall eller en pumpstation, som tjänar dikningen, på någon annans mark alltid behandlas vid en dikningsförrättning om en överenskommelse inte kan nås eller om anläggandet inte ingår i ett projekt som kräver tillstånd.

Det är dock inte motiverat att vid en dikningsförrättning enligt lagens 5 kap. och under ledning av närings-, trafik- och miljöcentralen behandla en fråga som enbart gäller områdets nyttjanderätt. Beslutanderätten i denna fråga, såsom i andra frågor som avser nyttjanderätt i samband med dikning hör däremot naturligt till den kommunala miljövårdsmyndighetens befogenhet. Grunden för dikningsförrättning i 5 kap. 4 § ska därför upphävas. Motsvarande rätt att bestämma om nyttjanderätt ingår redan enligt 5 kap. 9 § 1 mom. 2 punkt och i 2 mom. i gällande lag till den kommunala miljöskyddsmyndighetens befogenhet. Övriga ändringar i lagen behövs därför inte.

7 kap. **Vattenreglering**

2 §. Regleringstillstånd. I paragrafens 3 mom. hänvisas felaktigt till paragrafens 1 mom. Hänvisningen ska rättas så att den avser paragrafens 2 mom.

11 kap. **Ansökningsförfarande**

21 §. Beslutets innehåll. I paragrafens 3 mom. ska tas in en hänvisning till havsförvaltningsplanen i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen

Enligt förslaget ska av tillståndsbeslutet dessutom framgå hur riskhanteringsplanen har beaktats då ärendet avgjorts. I den nu gällande paragrafen föreskrivs på motsvarande sätt om bedömningar enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömningar (468/1994) samt om vattenvårdsplaner enligt lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen. Syftet med förslaget är att se till att uppgifterna i riskhanteringsplanerna och av

dess draga slutsatser om faktorer som påverkar översvämningsriskerna och hanteringen av dem till exempel i hela avrinningsområdet eller i en del av det avrinningsområde som hör till projektets influensområde, beaktas då man beviljar tillstånd och ställer upp tillståndsvillkor.

18 kap. **Särskilda bestämmelser**

3 a §. Redogörelse för uppdämnings- och avtappningsåtgärder på ett avrinningsområde. Om översvämningar eller vattenbrist kan ha skadliga verkningar ska den statliga tillsynsmyndigheten, dvs. närings-, trafik- och miljöcentralen, vid behov sammanställa en redogörelse för de åtgärder som behövs för att minska dessa verkningar. Eftersom åtgärderna i allmänhet gäller uppdämning och avtappning av vatten i hela avrinningsområdet används i lagen benämningen redogörelse för uppdämnings- och avtappningsåtgärder på ett avrinningsområde.

Redogörelsen ska sammanställas i samarbete med dem som ansvarar för vattenhushållningsprojekten. Granskningen ska omfatta de vattenhushållningsprojekt med vilka man kan inverka på hanteringen av vattenmängderna vid översvämningar och torka. Sådana omfattar särskilt vattenreglering och andra sådana åtgärder och konstruktioner i vattendrag som inverkar avsevärt på vattenståndet eller vattenföringen samt exempelvis omfattande uttag av vatten. Redogörelsen ska likaså sammanställas i samarbete med de kommuner vars område kan drabbas av skadliga verkningar av översvämningar eller torka eller där de åtgärder som är avsedda för att förhindra skador kan ha effekt. Vid behov ska olika myndigheter såsom fiskerimyndigheterna och räddningsmyndigheterna delta i samarbetet.

I redogörelsen ska man även undersöka möjligheterna att på avrinningsområdet i behövlig omfattning samordna de åtgärder som inverkar på vattenstånd och vattenföring. Målet är att de skadliga verkningarna av översvämning eller torka enligt en helhetsbedömning ska vara så ringa som möjligt. Till exempel vid översvämning eller när översvämning hotar ska tidpunkten för användningen av sådana regleringskonstruktioner

som byggts i vattendraget kunna förläggas och den vattenmängd som ska avtappas förbi konstruktionerna kunna anpassas på så sätt att stigande vattenstånd och förändringar i vattenföringen på olika ställen på avrinningsområdet orsakar så lite skada som möjligt från ett helhetsperspektiv.

Utgående från redogörelsen ska närings-, trafik- och miljöcentralen ta ställning till om det är möjligt att få tillräcklig beredskap för översvämningar och torka genom att komma överens om reglerings- och avtappningsförfarandena med dem som ansvarar för projekten. Om det inte finns förutsättningar för sådana frivilliga arrangemang kan närings-, trafik- och miljöcentralen lämna in en ansökan hos regionförvaltningsverket om att tillståndet för ett vattenhushållningsprojekt ska ses över med stöd av 3 kap. 21 § 1 mom. 4 punkten. En ansökan om översyn av tillståndet behövs även om genomförandet av de åtgärder som man kommit överens om med de projektansvariga förutsätter att man avviker från villkoren i tillståndet.

De ärenden som gäller ansökan enligt vattenlagen behandlas och avgörs enligt förfarandet i 11 kap. i lagen. Detta gäller även de ärenden i nuvarande 3 kap. 21 § då tillståndsvillkoren ska ses över på initiativ av en annan instans än tillståndsinnehavaren. Ett tillstånd för vattenhushållningsprojekt utgörs av regionförvaltningsverkets beslut om översyn av tillståndsvillkor samt det ursprungliga tillståndsbeslutet och dess eventuella andra ändringar.

Enligt förslaget ska sådana egendomsskador som direkt orsakas av att tillståndsvillkoren ses över ersättas av statens medel enligt de begränsningar som anges i 3 kap. 21 § och 18 kap. 6 §. Enligt 13 kap. 7 § i vattenlagen ska tillståndsmyndigheten besluta om ersättningen samtidigt som den avgör ansökan om tillstånd. På de grunder som anges i 11 kap. 18 § i lagen kan det dock bestämmas att ersättningen av förlusterna av förmån ska avgöras senare. En sådan situation föreligger bl.a. när det inte är möjligt att bedöma med tillräcklig noggrannhet om projektet orsakar en sådan förlust av förmån som ska ersättas.

Ett tillståndsvillkor som har setts över ska enligt förslaget kunna ersätta ett tidigare tillståndsvillkor helt och hållet, eller vara till-

lämpligt endast i en särskild situation som fastställs i tillståndet. I det först nämnda fallet kan i regel förlusterna till följd av tillämpningen av ett tillståndsvillkor som har setts över bedömas och ersättas samtidigt som beslutet ges. När det däremot meddelas ett sådant tillståndsvillkor som ska tillämpas endast i särskilda situationer finns det oftast inte tillräckliga uppgifter om skadornas art och omfattning eller om vem som är berättigad till ersättningen, utan grunderna för ersättningen kan vanligtvis utredas först när det tillståndsvillkor som setts över har tillämpats i enlighet med beslutet. Förlusterna av förmån påverkas t.ex. av tidpunkten för tillämpningen och hur länge de villkor som setts över ska tillämpas. Det är även möjligt att ett tillståndsvillkor som setts över inte behövs tas i bruk. Även i de ovanliga särskilda situationerna bör dock närings-, trafik- och miljöcentralen vid ansökan om ett begränsat tillståndsvillkor göra åtminstone en riktgivande bedömning av arten och omfattningen av de förluster av förmån som det eventuellt kan medföra.

Om det inte är möjligt att fastställa ersättningarna vid översynen av tillståndsvillkoren ska närings-, trafik- och miljöcentralen efter den situation på vilken villkoren tillämpades utreda de förluster det medfört och avtala om ersättningen av dem. Om man inte når fram till en överenskommelse ska närings-, trafik- och miljöcentralen överföra ärendet till regionförvaltningsverket för avgörande. Detta motsvarar det etablerade förfarandet för utredning och ersättning av sådana skador som orsakas av åtgärder för att avvärja fara. Regionförvaltningsverket kan vid behov meddela närings-, trafik- och miljöcentralen mera detaljerade villkor t.ex. för innehållet i och tidtabellen för utredningen av skador samt för anhängiggörandet av de ärenden som gäller ersättning i de fall det inte finns en överenskommelse om ersättningarna. Liksom i fråga om beslut som gäller åtgärder för avvärjande av fara finns inte skäl att föreskriva separat om möjligheten att meddela sådana villkor.

Syftet med redogörelsen för uppdämnings- och avtappningsåtgärder på ett avrinningsområde är att förlusterna av förmån till följd av översvämningar och torka enligt en helhetsbedömning ska bli så ringa som möjligt.

Avsikten är också att minimera de förluster som iakttagande av de ändrade tillståndsvillkoren orsakar på andra ställen i vattendraget eller på dess stränder. Uppskattningsvis kommer därför de skador som ska utredas efter de särskilda situationerna och som ska ersättas med statens medel att bli rätt ringa.

I tillståndsbeslutet ska det anges i detalj när tillståndsinnehavaren ska börja iakttä de tillståndsvillkor som setts över och när villkoren inte längre får tillämpas. Om iakttagandet av tillståndsvillkor skulle vara anknutet till vissa rådande eller förväntade vattenförhållanden skulle tillämpningen av villkoren eventuellt förutsätta att tillståndsinnehavaren skulle konsultera närings-, trafik- och miljöcentralen om saken. Vid behov ska det därför i beslutet om översyn av tillståndsvillkoren bestämmas att tillståndsinnehavaren har en skyldighet att så som närmare bestäms av närings-, trafik- och miljöcentralen påbörja eller avsluta t.ex. regleringen av vattenföringen enligt de villkor som setts över.

Resultatet av närings-, trafik- och miljöcentralens redogörelse kan också bli att det inte finns behov av att vidta särskilda åtgärder. I detta fall kan uppgifterna i redogörelsen dock vara till hjälp vid myndighetsstyrningen om vilken det föreskrivs i 4 § 2 mom. i lagen om hantering av översvämningssrisker. Enligt den bestämmelsen har närings-, trafik- och miljöcentralerna i uppgift att sköta myndighetsarbetet och styra åtgärderna i vattendrag under översvämningar och när översvämning hotar. Redogörelsens resultat kan även användas som grund vid förordnande av sådana åtgärder för avvärjande av fara som avses i 18 kap. 4 § i vattenlagen, i synnerhet om åtgärderna ska riktas till två eller flera vattenhushållningsprojekt samtidigt.

Sammanställandet av redogörelsen för uppdämnings- och avtappningsåtgärder på ett avrinningsområde kan också ingå i de åtgärder för att minska betydande översvämningssrisker som anges i hanteringsplanerna enligt 10 § i lagen om hantering av översvämningssrisker. Redogörelsen ska dock kunna sammanställas för att begränsa olika skador av översvämning och torka utan att ett kriterium är att de ska vara betydande enligt sagda lag.

Den föreslagna redogörelseprocessen liknar förfarandet som avses i 19 kap. 7 § i vatten-

lagen. Denna övergångsbestämmelse motsvarar 8 kap. 10 b § i den tidigare vattenlagen. Enligt övergångsbestämmelsen ska närings-, trafik- och miljöcentralen i tillräckligt samarbete med tillståndshavaren, dem som drar nytta av regleringen, kommunerna inom influensområdet och andra berörda myndigheter utreda möjligheterna att minska regleringens betydande skadeverkningar för vattenmiljön och dess användning. I jämförelse med det som föreslås i 18 kap. 3 a § 1 mom. begränsas dock övergångsbestämmelsens tillämpningsområde på så sätt att det är de faktiska skador som redan inverkat på vattenmiljön och dess användning som är grunden för översyn av tillståndet. Dessutom gäller övergångsbestämmelsen endast de tillstånd som beviljats före den 1 maj 1991.

Närings-, trafik- och miljöcentralens beslut om att sammanställa en redogörelse, liksom beslutet om vilka åtgärder den ska vidta med stöd av redogörelsen, är en del av centralens faktiska förvaltningsverksamhet. Besluten har inte någon direkt inverkan på någons rättigheter eller skyldigheter. Därför är det inte fråga om ett sådant förvaltningsbeslut i vilket man kan söka ändring. I enlighet med kraven på god förvaltning ska närings-, trafik- och miljöcentralen dock ge tillräcklig information om sina beslut bl.a. till dem som deltagit i sammanställandet av redogörelsen.

Om det med stöd av redogörelsen är nödvändigt att meddela nya tillståndsvillkor i fråga om flera än ett vattenhushållningsprojekt, ska närings-, trafik- och miljöcentralen lämna in samtliga ansökningar om ändring av tillstånd samtidigt. På så sätt kan de åtgärder som krävs samordnas vid tillståndsprövningen.

Paragrafens 3 mom. föreslås innehålla en bestämmelse om bemyndigande enligt vilken jord- och skogsbruksministeriet ska kunna ålägga en viss närings-, trafik- och miljöcentral att inom en annan centrals verksamhetsområde sammanställa en redogörelse och lämna in en ansökan om översyn av tillståndsvillkoren. Ett sådant åläggande kan behövas t.ex. om ett avrinningsområde som granskas i redogörelsen finns på två eller flera närings-, trafik- och miljöcentralers verksamhetsområde.

Enligt 4 § 3 mom. i lagen om hantering av översvämningssrisker (620/2010) kan jord- och skogsbruksministeriet även ålägga en närings-, trafik- och miljöcentral att inom en annan närings-, trafik- och miljöcentrals verksamhetsområde sköta olika redogörelser och andra uppgifter som hör till hanteringen av översvämningssrisker. Eftersom 4 § 3 mom. i lagen om hantering av översvämningssrisker inte gäller hanteringen av riskerna för torka finns skäl att bestämma att ministeriets bemyndigande även ska gälla sammanställandet av en redogörelse för uppdämnings- och avtappningsåtgärder på ett avrinningsområde förutom inlämnandet av ansökan till tillståndsmyndigheten om översyn av tillståndsvillkor.

Om de tillstånd som ska ses över behandlas i flera regionförvaltningsverk, ska närings-, trafik- och miljöcentralen i sin ansökning föreslå att även regionförvaltningsverken ska samordna behandlingen av ansökningarna.

4 §. Åtgärder för avvärjande av fara. Enligt paragrafens 1 mom. kan tillståndsinnehavaren åläggas att vidta temporära åtgärder för avvärjande av fara bl.a. om översvämning eller någon annan förändring i vattendrag eller dess vattenförhållanden kan orsaka stor skada för enskilda intressen. Ansökan om att ålägga åtgärderna kan lämnas av den statliga tillsynsmyndigheten, och sådana egendoms-skador som direkt har orsakats av åtgärderna ersätts av statens medel med undantag av förluster av vattenkraft. En motsvarande bestämmelse om skyddet av enskilda intressen ingick i 12 kap. 19 § i den tidigare vattenlag som utfärdades den 15 oktober 1963 genom ikraftträdandet av ändringen av vattenlag 453/1963. Genom lag 605/1982 som trädde i kraft den 1 september 1982 togs en motsvarande bestämmelse om ersättning som finns i 18 kap. 6 § 1 mom. i den nuvarande lagen in i 12 kap. 19 § i vattenlagen.

Varken i motiveringen till den nuvarande eller i den föregående vattenlagen framgår vad som avses med stor skada för enskilda intressen och allmänna intressen. Enligt den allmänna motiveringen till den lagändring som gällde regleringen av ersättning (605/1982, RP 66/1982 rd) var syftet med begränsningen av statens ersättningsansvar att öka samhällets möjligheter att förhindra

och minska sådana skador som exceptionella översvämningar orsakar jordbruket och de som bor vid vattendragens stränder. Vid tidpunkten för utfärdandet av 12 kap. 19 § i den tidigare vattenlagen och ändrandet av paragrafens bestämmelse om ersättning lades det större vikt än för närvarande vid att staten deltar i skyddet mot egendomsskador.

Eftersom ersättningar för de förluster som följer av åtgärderna för avvärjande av skada och som inte är obetydliga enligt bestämmelsen ska betalas av statsmedel, ska staten också svara för de kostnader som skyddet av enbart enskilda intressen orsakar. Som konstateras i motiveringen i den nya 3 kap. 21 § 1 mom. 4 punkten, är principen att ansvaret för egendom och beredskap för skador som förorsakas den vilar på ägaren. Även bestämmelsen om åtgärder för avvärjande av fara ska motsvara denna princip. Därför föreslås det att ordalydelsen i bestämmelsen ändras så att den överensstämmer med den nya 3 kap. 21 § 1 mom. 4 punkten. Således får temporära åtgärder för avvärjande av fara inte endast åläggas för att undvika fara för människors liv och stora skador för allmänna intressen, utan också om det finns risk för stor och omfattande skada för enskilda intressen. Eftersom det är fråga om sådana skador som har stor ekonomisk betydelse och som gäller enskild egendom och andra enskilda intressen i stor omfattning är det även med tanke på allmänna intressen motiverat att försöka förhindra dem.

Man känner inte till tidigare fall där de miljötillståndsverk som tidigare var tillståndsmyndigheter, eller vattendomstolarna, åtminstone i någon betydlig omfattning skulle i enlighet med 12 kap. 19 § i den tidigare vattenlagen ha bestämt att tillståndsinnehavare ska vidta åtgärder för avvärjande av fara endast för att förhindra skador för enskilda intressen. I praktiken ändrar förslaget således inte ersättningsskyddet för privat egendom nämnvärt eller oväntat jämfört med i dag. Målet med förslaget är att harmonisera vattenlangens bestämmelser om ersättning för skador orsakade av naturfenomen. Förslaget ligger också i linje med det viktiga målet enligt reformen av systemet för översvämningssersättning, vilket framhäver människors och olika samfunds egen beredskap för över-

svämningsrisker när det gäller att ta beslut om egendomen.

2 Tillämpning av bestämmelserna på tidigare meddelade tillstånd

Syftet med propositionen är att villkoren i tillstånden för vattenreglerings- och andra vattenhushållningsprojekt som påverkar vattenstånden och vattenföringar vid behov kan ändras för att förbättra beredskapen för risker i samband med översvämningar och torka. Den föreslagna nya 4 punkten i 3 kap. 21 § 1 mom. och de ändrade bestämmelserna i paragrafens 3 och 4 mom. som hör till den ska därför kunna tillämpas på översyn av vattenhushållningstillstånd oberoende av när och enligt vilken vattenlagstiftning tillståndet ursprungligen har meddelats. Den ändrade 3 kap 21 § också ska tillämpas på översyn av villkoren och meddelande av nya villkor i ett tillstånd som beviljats innan vattenlagen trätt i kraft. I bestämmelsen avses såväl tillstånd som meddelats med stöd av 1961 års vattenlag som tillstånd som är baserade på 1902 års lag om vattenrätten och även tidigare tillstånd.

I 19 kap. 5 § 2 och 3 mom. i den gällande vattenlagen ingår bestämmelser om att se över villkoren och att meddela nya villkor i ett tillstånd som beviljats innan vattenlagen har trätt i kraft. Enligt paragrafens 2 mom. ska vid översynen i tillämpliga delar iakttagas bestämmelserna i lagens 3 kap. 21 §. Enligt paragrafens 3 mom. har tillståndshavaren rätt att få ersättning av sökanden eller att kräva inlösen av projektet om översynen av villkoren eller meddelandet av nya villkor minskar den nytta som projektet medför och projektet inte kan genomföras på något annat sätt som motsvarar dess syfte.

I enlighet med 19 kap. 5 § 2 mom. ska de nya bestämmelserna i 3 kap. 21 § också tillämpas på de tillstånd som beviljats innan lagändringen har trätt i kraft. Villkoren i de gamla tillstånden kan således ses över och nya villkoren meddelas också för att avvärja de skador i samband med översvämningar och torka som avses i paragrafens nya 4 punkt. I enlighet med 3 kap. 21 § 3 mom. förutsätts dessutom att översynen inte får

minska nyttan av projektet i någon nämnvärd utsträckning.

Ordalydelsen i 19 kap. 5 § 3 mom. som avser ersättning av skador avviker från den motsvarande bestämmelsen i 3 kap. 21 § 3 mom. Enligt det senare lagrummet ska sökanden ersätta annan än ringa förlust av förmån. Däremot är sökanden enligt ersättningsbestämmelsen som gäller de gamla tillstånden skyldig att ersätta skadan om översynen av tillståndsvillkoren eller meddelandet av nya villkor minskar den nytta som projektet medför och projektet inte kan genomföras på något annat sätt som motsvarar dess syfte. I så fall ska sökanden ersätta större än ringa förlust av den möjlighet till nyttjande som grundar sig på tillståndet. Trots den olika ordalydelsen kan omfattningen av rätten till ersättning i 19 kap. 5 § 3 mom. inte i praktiken anses skilja sig från ersättningsrätten enligt 3 kap. 21 § 3 mom.

De ändrade bestämmelserna om handläggning av vattenärenden i 3 kap. 6 §, 5 kap. 4 § och 11 kap. 21 § ska tillämpas också på handläggning av ärenden som inletts innan bestämmelserna har trätt i kraft.

3 Ikraftträdande

Lagen avses träda i kraft omedelbart efter det att den har godkänts och fastställts.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt förslaget ska det på vissa villkor vara möjligt att oberoende av tillståndsinnehavarens vilja ändra villkoren i ett gällande tillstånd för vattenhushållning.

Grundlagens 15 § 1 mom. ger skydd för lagliga rättsförhållanden som t.ex. de tillståndsvillkor som anges i vattenlagen och deras fortbestånd. Genom bestämmelsen försöker man ge skydd för rättssubjektens grundade förväntningar i ekonomiska frågor (GrUU 21/2004 rd, GrUU 25/2005 rd och GrUU 31/2006 rd). Detta hindrar dock inte ett retroaktivt ingrepp i sådana förhållanden (GrUU 13/2003, GrUU 25/2005 rd och GrUU 31/2006 rd). Enligt grundlagsutskottets praxis omfattar skyddet för grundade förväntningar rätten att lita på att lagstiftningen om

väsentliga rättigheter och skyldigheter med tanke på verksamheten är bestående och att det inte är möjligt att lagstifta om sådana frågor på ett sätt som i oskälighetsgrad urholkar avtalsparternas rättsliga ställning (GrUU 31/2006 rd, GrUU 107/2005 rd och GrUU 4/2008 rd).

Grundlagsutskottet har gjort en bedömning av den reglering som gör intrång i egendomsskyddet utifrån de allmänna förutsättningarna för begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna, i synnerhet acceptans och proportionalitet som gäller regleringen (GrUU 63/2002 rd och GrUU 1/2003 rd). Grunderna för en ändring ska framgå av lagen och grunderna ska vara tillräckligt noggrant avgränsade. Inskränkningarna ska även vara nödvändiga för att uppnå ett acceptabelt syfte och får inte gå längre än vad som kan motiveras med beaktande av vikten av ett samhällsligt intresse som ligger bakom inskränkningen i relation till det rättsgoda som ska inskränkas. Vid inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter bör man även sörja för ett adekvat rättsskydd (GrUU 25/1994 rd).

Enligt förslaget kan villkor i ett gällande tillstånd ändras, om översvämning eller torka i vattendrag orsakar eller kan orsaka allmän fara för människors liv, säkerhet eller hälsa, stor skada för allmänna intressen eller stor och omfattande skada för enskilda intressen, och verkningarna inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning. Att skydda människors liv, säkerhet och hälsa är ett av de viktigaste värdena i samhället. I fråga om allmänna intressen kan skadorna t.ex. gälla den nödvändiga infrastrukturen i samhället, eller vattenförsörjningen. Förutom skadan för allmänna intressen ska även sådana verkningar som i stor omfattning gäller enskilda intressen och som kan ha stor ekonomisk betydelse kunna utgöra en grund för översyn.

Propositionen om ändring av villkor i gällande tillstånd har beretts så att möjligheten att ingripa i verksamhetsutövarens rättsliga ställning blir så liten som möjligt i förhållande till det resultat som eftersträvas genom regleringen. En ändring av villkoren i ett gällande tillstånd får inte i nämnvärd utsträckning minska den nytta som fås av projektet. Det ska också föreskrivas att de förluster av

förmån som orsakas av ändringen av tillståndsvillkor ska ersättas av statens medel. Rätten till ersättning ska dock inskränkas så att ersättning inte betalas för sådana förluster av förmån som kan anses vara ringa. Denna begränsning som gäller översyn av tillståndsvillkoren ingår redan i den gällande 21 § i kap. 3 samt i den föregående 28 § i kap. 2 i den tidigare vattenlagen. Ersättning ska inte heller betalas vid sådan förlust av förmån som orsakas av förlust av vattenkraft. Denna begränsning, som har funnits i vattenlagstiftningen sedan lagändringen 1982 (lag 605/1982), gäller också de åtgärder för att avvärja fara som ska åläggas tillståndsinnehavaren och som i väsentlig grad kan jämföras med den föreslagna översynen av tillstånd vad gäller grunderna och konsekvenserna.

Med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna kan det vara av betydelse att även sådana ändringar som med tillräcklig säkerhet kan förutses kan bli en grund för översyn av tillstånd, och inte endast sådana förändringar i vattenförhållanden som redan har skett och uppdagats. Det finns inte heller skäl att visa att förhållandena har ändrat först efter det att tillståndet beviljades och att det därför inte har varit möjligt att beakta dem under den ursprungliga tillståndsprövningen. De båda föreslagna tilläggen till förutsättningarna för översyn av tillståndsvillkor behövs för att effektivisera beredskapen för konsekvenserna av klimatförändringen. I praktiken ändrar tilläggen inte den riskbaserade prövning som redan ingår i vattenlagstiftningen, utan är närmast kompletterande när riskberedskapen kan bygga på ny och mer detaljerad information.

Tillsammans med tillståndsinnehavaren ska närings-, trafik- och miljöcentralen på förhand utreda behovet att ingripa i tillståndet samt vilka åtgärdsalternativen är. Saken avgörs av regionförvaltningsverket genom tillståndsförfarandet enligt vattenlagen, som möjliggör sökande av ändring.

Den föreslagna reglering som gäller ingripande i gällande vattenhushållningstillstånd ska på ovan nämnda grunder begränsas noggrant med beaktande av de grundläggande fri- och rättigheterna. Inskränkningarna av egendomsskyddet till följd av regleringen är

nödvändiga för att uppnå ett acceptabelt mål och går inte längre än vad som kan motiveras med beaktande av vikten av ett samhälleligt intresse som ligger bakom inskränkningen i relation till det rättsgoda som ska inskränkas. Regleringen innefattar ett adekvat rättsskydd.

Förslaget till lag om ändring av vattenlagen kan på ovan nämnda grunder behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av vattenlagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i vattenlagen (587/2011) 5 kap. 4 § 1 mom. 2 punkten,
ändras 3 kap. 6 § 2 mom. och 21 §, 7 kap. 2 § 3 mom., 11 kap. 21 § 3 mom. och 18 kap. 4 §
 1 mom., samt
fogas till 18 kap. en ny 3 a § som följer:

3 kap.

Tillståndspliktiga vattenhushållnings- projekt

6 §

Bedömning av allmän nytta eller förlust

 Vid bedömningen ska hänsyn tas till de omständigheter som berör vattenstatusen och vattenanvändningen inom projektets influensområde enligt den förvaltningsplan och den havsförvaltningsplan som avses i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen. Vid bedömningen ska dessutom hänsyn tas till vad som i den riskhanteringsplan som avses i lagen om hantering av översvämningssrisker (620/2010) har angetts om översvämningssriskerna och målen för hanteringen av översvämningssriskerna inom projektets influensområde samt om de åtgärder som syftar till att uppnå målen.

21 §

Annan översyn av tillståndsvillkoren och meddelande av nya villkor

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan se över tillståndsvillkoren och meddela nya villkor, om

1) genomförandet av projektet i enlighet med tillståndsvillkoren har skadliga verkningar som inte har förutsetts när tillståndsvillkoren meddelades och som inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning,

2) genomförandet av projektet i enlighet med tillståndsvillkoren till följd av ändrade förhållanden har skadliga verkningar som inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning,

3) det krävs av säkerhetsskäl, eller

4) översvämning eller torka kan orsaka allmän fara för människors liv, säkerhet eller hälsa, stor skada för allmänna intressen eller stor och omfattande skada för enskilda intressen, och dessa verkningar inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning.

Om inte något annat bestäms i tillståndsbeslutet, ska en ansökan om att tillståndsvillkoren ska ses över eller nya villkor meddelas med stöd av 1 mom. 1 punkten göras inom tio år från det att en anmälan om slutförande enligt 18 § har gjorts.

Översynen av tillståndsvillkoren eller meddelandet av nya villkor med stöd av 1 mom. 2–4 punkten får inte i någon nämnvärd utsträckning minska nyttan av projektet. Sökanden ska med iakttagande i tillämpliga delar av 13 kap. åläggas att ersätta annan än ringa förlust av förmån som översynen eller de nya villkoren medför. Om tillståndsvillkoren ses över eller nya villkor meddelas med stöd av 1 mom. 4 punkten, ska på ersättning

för förlust av förmån som detta medför dessutom tillämpas vad som bestäms i 18 kap. 6 § 1 mom.

En ansökan om att tillståndsvillkoren ska ses över eller nya villkor meddelas med stöd av 1 mom. 1–3 punkten kan göras av en innehavare av en enskild förmån som drabbas av skadliga verkningar, kommunen, tillsynsmyndigheten eller den myndighet som bevakar ett allmänt intresse i ärendet. En ansökan med stöd av 1 mom. 4 punkten kan göras av den statliga tillsynsmyndigheten med beaktande av vad som föreskrivs i 18 kap. 3 a §. Tillståndsmyndigheten ska i tillämpliga delar behandla ärendet som en tillståndsansökan.

7 kap.

Vattenreglering

2 §

Regleringstillstånd

Om villkor som avses i 2 mom. eller 3 kap. 10 § 2 mom. har meddelats för projekt som tidigare har genomförts i det vattendrag eller den del av ett vattendrag som regleringen gäller, kan dessa ändras. I fråga om ersättning gäller på motsvarande sätt 3 kap. 21 § 3 mom.

11 kap.

Ansökningsförfarande

21 §

Beslutets innehåll

Om ansökan gäller ett projekt som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, ska det framgå av beslutet hur bedömningen har beaktats. Av tillståndsbeslutet ska det dessutom framgå hur den förvaltningsplan och den havsförvaltningsplan som avses i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen samt den riskhanteringsplan som avses i lagen om hantering av översvänningsrisker har beaktats.

18 kap.

Särskilda bestämmelser

3 a §

Redogörelse för uppdämnings- och avtappningsåtgärder på ett avrinningsområde

Den statliga tillsynsmyndigheten ska vid behov sammanställa en redogörelse för åtgärder genom vilka skadliga verkningar av översvämning eller torka kan minskas (*redogörelse för uppdämnings- och avtappningsåtgärder på ett avrinningsområde*). Redogörelsen ska omfatta åtgärder som påverkar vattenstånd och vattenföring och som den projektansvarige kan utföra när ett vattenhushållningsprojekt genomförs. I redogörelsen ska också undersökas möjligheterna att samordna åtgärderna med övriga vattenhushållningsprojekt på avrinningsområdet på så sätt att de skadliga följderna av översvämning eller torka enligt en helhetsbedömning blir så små som möjligt. Redogörelsen ska sammanställas i tillräckligt samarbete med de projektansvariga och med kommunerna och andra myndigheter.

Utifrån redogörelsen för uppdämnings- och avtappningsåtgärder på avrinningsområdet kan den statliga tillsynsmyndigheten lämna in en ansökan till tillståndsmyndigheten om översyn av tillståndsvillkoren eller meddelande av nya villkor för ett vattenhushållningsprojekt med stöd av 3 kap. 21 § 1 mom. 4 punkten.

Jord- och skogsbruksministeriet kan ålägga en närings-, trafik- och miljöcentral att inom en annan närings-, trafik- och miljöcentrals verksamhetsområde sköta de uppgifter som avses i 1 och 2 mom.

4 §

Åtgärder för avvärjande av fara

Om exceptionella naturförhållanden eller någon annan övermäktig händelse leder till översvämning eller någon annan sådan förändring i vattendrag eller dess vattenförhållanden,

landen som kan orsaka allmän fara för människors liv, säkerhet eller hälsa, stor skada för allmänna intressen eller stor och omfattande skada för enskilda intressen, ska tillståndsmyndigheten ålägga den statliga tillsynsmyndigheten eller den som ansvarar för vattenhushållningsprojektet att vidta nödvändiga temporära åtgärder för att avvärja faran

eller begränsa skadorna. Äläggandet kan meddelas oberoende av vad som föreskrivs i denna lag eller bestäms i tillstånd eller beslut som meddelats med stöd av den.

—————

Denna lag träder i kraft den 20..

Helsingfors den 29 augusti 2013

Vid förhinder för statsministern, utrikesminister

ERKKI TUOMIOJA

Jord- och skogsbruksminister *Jari Koskinen*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av vattenlagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i vattenlagen (587/2011) 5 kap. 4 § 1 mom. 2 punkten,
ändras 3 kap. 6 § 2 mom. och 21 §, 7 kap. 2 § 3 mom., 11 kap. 21 § 3 mom. och 18 kap. 4 §
1 mom., samt
fogas till 18 kap. en ny 3 a § som följer:

3 kap.

Tillståndspliktiga vattenhushållnings- projekt

6 §

Bedömning av allmän nytta eller förlust

Vid bedömningen ska hänsyn tas till de omständigheter som berör vattenstatusen och vattenanvändningen inom projektets influensområde enligt den förvaltningsplan som avses i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen.

21 §

*Annan översyn av tillståndsvillkoren och
meddelande av nya villkor*

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan se över tillståndsvillkoren och meddela nya villkor, om

1) genomförandet av projektet i enlighet med tillståndsvillkoren har skadliga verkningar som inte har förutsetts när tillståndsvillkoren meddelades och som inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning,

2) genomförandet av projektet i enlighet

3 kap.

Tillståndspliktiga vattenhushållnings- projekt

6 §

Bedömning av allmän nytta eller förlust

Vid bedömningen ska hänsyn tas till de omständigheter som berör vattenstatusen och vattenanvändningen inom projektets influensområde enligt den förvaltningsplan och den havsförvaltningsplan som avses i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen. Vid bedömningen ska dessutom hänsyn tas till vad som i den riskhanteringsplan som avses i lagen om hantering av översvämningssrisker (620/2010) har angetts om översvämningssriskerna och målen för hanteringen av översvämningssriskerna inom projektets influensområde samt om de åtgärder som syftar till att uppnå målen.

21 §

*Annan översyn av tillståndsvillkoren och
meddelande av nya villkor*

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan se över tillståndsvillkoren och meddela nya villkor, om

1) genomförandet av projektet i enlighet med tillståndsvillkoren har skadliga verkningar som inte har förutsetts när tillståndsvillkoren meddelades och som inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning,

2) genomförandet av projektet i enlighet

med tillståndsvillkoren till följd av ändrade förhållanden har skadliga verkningar som inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning, eller

3) det krävs av säkerhetsskäl.

Om inte något annat bestäms i tillståndsbeslutet, ska en ansökan om att tillståndsvillkoren ska ses över eller nya villkor meddelas med stöd av 1 mom. 1 punkten göras inom tio år från det att en anmälan om slutförande enligt 18 § har gjorts.

Översynen av tillståndsvillkoren eller meddelandet av nya villkor med stöd av 1 mom. 2 eller 3 punkten får inte i någon nämnvärd utsträckning minska nyttan av projektet. Sökanden ska med iakttagande i tillämpliga delar av 13 kap. åläggas att ersätta annan än ringa förlust av förmån som översynen eller de nya villkoren medför.

En ansökan om att tillståndsvillkoren ska ses över eller nya villkor meddelas kan göras av en innehavare av en enskild förmån som drabbas av skadliga verkningar, kommunen, tillsynsmyndigheten eller den myndighet som bevakar ett allmänt intresse i ärendet. Tillståndsmyndigheten ska i tillämpliga delar behandla ärendet som en tillståndsansökan.

5 kap.

Dikning

4 §

Behovet av dikningsförrättning

Ett dikningsärende som enligt 3 § inte krä-

med tillståndsvillkoren till följd av ändrade förhållanden har skadliga verkningar som inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning,

3) det krävs av säkerhetsskäl, eller

4) översvämning eller torka kan orsaka allmän fara för människors liv, säkerhet eller hälsa, stor skada för allmänna intressen eller stor och omfattande skada för enskilda intressen, och dessa verkningar inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning.

Om inte något annat bestäms i tillståndsbeslutet, ska en ansökan om att tillståndsvillkoren ska ses över eller nya villkor meddelas med stöd av 1 mom. 1 punkten göras inom tio år från det att en anmälan om slutförande enligt 18 § har gjorts.

Översynen av tillståndsvillkoren eller meddelandet av nya villkor med stöd av 1 mom. 2—4 punkten får inte i någon nämnvärd utsträckning minska nyttan av projektet. Sökanden ska med iakttagande i tillämpliga delar av 13 kap. åläggas att ersätta annan än ringa förlust av förmån som översynen eller de nya villkoren medför. Om tillståndsvillkoren ses över eller nya villkor meddelas med stöd av 1 mom. 4 punkten, ska på ersättning för förlust av förmån som detta medför dessutom tillämpas vad som bestäms i 18 kap. 6 § 1 mom.

En ansökan om att tillståndsvillkoren ska ses över eller nya villkor meddelas med stöd av 1 mom. 1—3 punkten kan göras av en innehavare av en enskild förmån som drabbas av skadliga verkningar, kommunen, tillsynsmyndigheten eller den myndighet som bevakar ett allmänt intresse i ärendet. En ansökan med stöd av 1 mom. 4 punkten kan göras av den statliga tillsynsmyndigheten med beaktande av vad som föreskrivs i 18 kap. 3 a §. Tillståndsmyndigheten ska i tillämpliga delar behandla ärendet som en tillståndsansökan.

5 kap.

Dikning

4 §

Behovet av dikningsförrättning

Ett dikningsärende som enligt 3 § inte krä-

ver tillstånd av tillståndsmyndigheten ska behandlas vid en dikningsförrättning, om

ver tillstånd av tillståndsmyndigheten ska behandlas vid en dikningsförrättning, om

2) dikningen kräver att en skyddsvall eller pumpstation anläggs på någon annans mark och överenskommelse inte kan nås i frågan,

(upphävs)

7 kap.

7 kap.

Vattenreglering

Vattenreglering

2 §

2 §

Regleringstillstånd

Regleringstillstånd

Om villkor som avses i 1 mom. eller 3 kap. 10 § 1 mom. har meddelats för projekt som tidigare har genomförts i det vattendrag eller den del av ett vattendrag som regleringen gäller, kan dessa ändras. I fråga om ersättning gäller på motsvarande sätt 3 kap. 21 § 3 mom.

Om villkor som avses i 2 mom. eller 3 kap. 10 § 2 mom. har meddelats för projekt som tidigare har genomförts i det vattendrag eller den del av ett vattendrag som regleringen gäller, kan dessa ändras. I fråga om ersättning gäller på motsvarande sätt 3 kap. 21 § 3 mom.

11 kap.

11 kap.

Ansökningsförfarande

Ansökningsförfarande

21 §

21 §

Beslutets innehåll

Beslutets innehåll

Om ansökan gäller ett projekt som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, ska det framgå av beslutet hur bedömningen har beaktats. Av tillståndsbeslutet ska det dessutom framgå hur den förvaltningsplan som avses i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen har beaktats.

Om ansökan gäller ett projekt som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, ska det framgå av beslutet hur bedömningen har beaktats. Av tillståndsbeslutet ska det dessutom framgå hur den förvaltningsplan *och den havsförvaltningsplan* som avses i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen *samt den riskhanteringsplan som avses i lagen om hantering av över-
svämningsrisker* har beaktats.

18 kap.

Särskilda bestämmelser

3 a §

Redogörelse för uppdämnings- och avtappningsåtgärder på ett avrinningsområde

Den statliga tillsynsmyndigheten ska vid behov sammanställa en redogörelse för åtgärder genom vilka skadliga verkningar av översvämning eller torka kan minskas (**redogörelse för uppdämnings- och avtappningsåtgärder på ett avrinningsområde**). Redogörelsen ska omfatta åtgärder som påverkar vattenstånd och vattenföring och som den projektansvarige kan utföra när ett vattenhushållningsprojekt genomförs. I redogörelsen ska också undersökas möjligheterna att samordna åtgärderna med övriga vattenhushållningsprojekt på avrinningsområdet på så sätt att de skadliga följderna av översvämning eller torka enligt en helhetsbedömning blir så små som möjligt. Redogörelsen ska sammanställas i tillräckligt samarbete med de projektansvariga och med kommunerna och andra myndigheter.

Utifrån redogörelsen för uppdämnings- och avtappningsåtgärder på avrinningsområdet kan den statliga tillsynsmyndigheten lämna in en ansökan till tillståndsmyndigheten om översyn av tillståndsvillkoren eller meddelande av nya villkor för ett vattenhushållningsprojekt med stöd av 3 kap. 21 § 1 mom. 4 punkten.

Jord- och skogsbruksministeriet kan ålägga en närings-, trafik- och miljöcentral att inom en annan närings-, trafik- och miljöcentrals verksamhetsområde sköta de uppgifter som avses i 1 och 2 mom.

4§

Avvärjande av skada innehåll

Om exceptionella naturförhållanden eller någon annan övermäktig händelse leder till översvämning eller någon annan sådan förändring i vattendrag eller dess vattenförhåll-

4§

Avvärjande av skada innehåll

Om exceptionella naturförhållanden eller någon annan övermäktig händelse leder till översvämning eller någon annan sådan förändring i vattendrag eller dess vattenförhåll-

landen som kan orsaka allmän fara för människors liv, säkerhet eller hälsa eller stor skada för enskilda eller allmänna intressen, ska tillståndsmyndigheten ålägga den statliga tillsynsmyndigheten eller den som ansvarar för vattenhushållningsprojektet att vidta nödvändiga temporära åtgärder för att avvärja faran eller begränsa skadorna. Äläggandet kan meddelas oberoende av vad som föreskrivs i denna lag eller bestäms i tillstånd eller beslut som meddelats med stöd av den.

landen som kan orsaka allmän fara för människors liv, säkerhet eller hälsa, *stor skada för allmänna intressen eller stor och omfattande skada för enskilda intressen*, ska tillståndsmyndigheten ålägga den statliga tillsynsmyndigheten eller den som ansvarar för vattenhushållningsprojektet att vidta nödvändiga temporära åtgärder för att avvärja faran eller begränsa skadorna. Äläggandet kan meddelas oberoende av vad som föreskrivs i denna lag eller bestäms i tillstånd eller beslut som meddelats med stöd av den.

Denna lag träder i kraft den 20...